

Рецензия

на дисертационен труд за научната степен „доктор на науките“
област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки
професионално направление 3.4. Социални дейности

Тема на дисертационния труд:

**Развитие на антидискриминационната и антипотискащата социална
работа. Съвременна теория, практика и модели**

Автор: доц. д-р Сашо Нунев

Стремежът към равноправие и равенство отразява развитието на човечеството към утвърждаване на хуманност във взаимоотношенията между хората. Една трудна за практическо реализиране задача въпреки дълголетните усилия за регламентиране на равноправието и утвърждаване на ценността на всяко човешко същество, независимо от различията на които то е носител. Това е задача, по чието решаване е извървян дълъг път, но все още има какво да се прави до нейното финализиране.

Рецензираната тук дисертация е част от този път. Проблематиката на дисертационния труд е изключително актуална и достатъчно дискутируема както на политическо ниво, така и в академичните среди и сред гражданството, което е достатъчно основание за подкрепа на

изследователските усилия на доц. д-р Сашо Нунев в тази насока. Трудът впечатлява както с обема си, така и с обхвата на изследваните проблемни полета. Текстът е базиран на задълбочено проучване на европейската политика в областта на антидискриминацията в различни нейни ключови аспекти – по отношение на хората с увреждания, равенството на половете, етнически и расови различия, възрастови различия и др. Авторът не само представя подробно политики, насочени към тези аспекти, но и детерминантите на формирането и реализирането им. Може да се каже, че текстът на дисертационния труд е един ценен компедиум в областта на антидискриминационните политики, който има своята несъмнена полезност както за академични цели, така и за практиката на социалната работа.

Авторът има впечатляваща автобиография, илюстрираща последователността на неговите професионални интереси и активности в утвърждаването на социалната педагогика и социалната работа като цяло и антидискриминационния им аспект в академичната сфера – научни изследвания, публикации, университетска подготовка на социални работници. Заслужава специално да се отбележи неговата роля за утвърждаването на професионалното направление 3.4. Социални дейности в Русенския университет „Ангел Кънчев”, както и за създаването на Клуб на социалния работник към специалностите в това професионално направление. Прегледът на публикациите му е илюстрация на неговия стремеж към постигане на многообхватност на проблематиката на социалната работа, насочена към антидискриминация, но и към превръщането ѝ в антидискриминационна по отношение на различни социални групи. Освен в монографии, резултатите от изследователските му търсения са отразени в множество публикации – студии и статии, доказващи траен интерес през

годините, предпоставка за постигане на задълбоченост и убедителност на обобщенията, изводите, препоръките за усъвършенстване на практиката, до които достига.

Самият дисертационният труд е представен в два тома. Първият е изграден структурно от въведение, пет основни глави, във всяка една от които се интерпретира специфичен акцент на разглежданата проблематика, изводи, заключение, литература. Вторият том съдържа приложения към основния текст.

Във въведението убедително е аргументирана необходимостта от изследването на проблематиката, определени са обекта, предмета, целта, задачите, хипотезата и методите на дисертационното изследване.

В първа глава с наименование „Антидискриминационна политика на Европейския съюз в области със съществено значение за формиране, развитие и реализация на антидискриминационната перспектива и направление в социалната работа” изключително детайлно са представени основите на тази ключова за Европейския съюз политика и отраженията ѝ върху социалната работа с хора с увреждания, в областта на равенство на половете, възрастни хора, с расови и етнически различия, хора в бедност. Авторът показва много добро познаване както на нормативната база, така и на причините, тенденциите, перспективите за развитие на състоянието на реализирането на антидискриминационното законодателство и практика на социалната работа с посочените групи хора. Специално внимание е отредено на антидискриминационната политика на Европейския съюз по отношение на бедността и социалното изключване.

Във втора глава, „Дискриминацията и социалното потискане като негативни социални явления в съвременното общество”, са разгледани същността и основни проявления на дискриминацията и потискането като социални явления, връзката им с предразсъдъците и стереотипите. Тук ясно се очертава един от безспорните приноси на дисертационния труд, а именно – разглеждането на тематиката за социалното потискане през призмата на социалната работа (един слабо познат проблем както за теоретичната, така и за практическата социална работа в България).

Трета глава е наименована „Теории и идеологии в областта на дискриминацията и потискането и на противопоставянето им. Формиране и идеологическо и политическо обосноваване на антидискриминационната и антипотискащата социална работа”. В нея са представени основни концепции и теории, свързани с дисертационната проблематика – обърнато е специално внимание на конструктите раса, расизъм, антирасизъм, феминизъм, увреждания, интерпретирани в контекста на дискриминацията и антидискриминацията както през призмата на идеологическото обосноваване, така и през политически интерпретации и различна методологичност при оформянето на едни или други модели на социална работа със съответните разнообразни по характеристики социални групи.

Четвърта глава, „Формиране и развитие на теоретико-приложни конструкции и направления в антидискриминационната и антипотискащата социална работа”, конкретизира тематиката с насоченост социалната работа. Като направления са разгледани антирасистката социална работа, антипотискащата социална работа, антидискриминационни и антипотискащи измерения на феминистката социална работа. Представен е модел за формиране и развитие на антидискриминационно и антипотискащо

теоретико-приложно направление и перспектива в социалната работа, който обобщено и синтезирано представя основните компоненти в тяхната логическа последователност и взаимосвързаност и сам по себе си е принос на дисертационния труд (с.415).

В пета глава, „Антидискриминационна и антипотискаща социална работа и съвременен модел на обучение на студентите в професионално направление „Социални дейности”, са отразени резултати от приложен модел на обучение на студенти от професионално направление Социални дейности в областта на антидискриминационната и антипотискащата социална работа. Представени са резултати от осъществено емпирично изследване за формиране нагласи на студентите по отношение на хора с различен етнически произход и с увреждания. Моделът на стр.449 представя много добре както концепцията на автора, така и реалните възможности за практическото ѝ реализиране в университетска (не само учебна) среда при подготовката на социални работници.

Основните изводи и заключението в края на дисертацията представят синтезирано постигнатото от автора в теоретичен и емпиричен план.

По отношение на публикациите по темата на дисертационния труд: Има достатъчен обем от публикувано съдържание на дисертацията, което популяризира концептуалната насоченост и детайлизирана конкретност на отразени в нея текстове – 2 монографии, 3 студии, 11 статии в научни списания, 13 доклада на научни конференции.

Авторефератът отразява структурно и съдържателно основните елементи на дисертационния труд.

Приемам очертаните приноси от автора в качеството на самооценка.

Според мен, основните приноси моменти на дисертационния труд могат да бъдат синтезирани по следния начин:

- Системно представяне на основните аспекти на проблема за антидискриминацията и антипотискането в контекста на социалната работа – политики, детерминанти на формирането и реализирането им, отражения върху практиката на социалната работа.
- Извеждане на значими акценти – проявления на антидискриминационната и антипотискащата социална работа на базата на задълбочено проучване на европейската политика в областта на антидискриминацията в различни нейни ключови аспекти – по отношение на хората с увреждания, равенството на половете, етнически и расови различия, възрастови различия и др.
- Много добро обосноваване на отраженията на политиката и идеологията в широк смисъл и на социалната политика в тесен смисъл върху оформянето на теоретични концепции и практическото им прилагане в социалната работа.
- Убедително илюстриране чрез емпирично изследване на значимостта на подготовката на социални работници по проблемите на антидискриминацията и антипотискането в социалната работа.
- Разработване на модели за формиране и развитие на антидискриминационно и антипотискащо теоретико-приложно направление и перспектива в социалната работа и за интегриране на съдържание, свързано с антидискриминационна и антипотискаща социална работа в обучението на студенти от професионално направление Социални дейности.

Заключение: Изхождайки от социалната и академичната значимост на изследваната проблематика, от положителните характеристики на дисертационния труд, от несъмнените приноси на автора, подкрепям изцяло присъждането на научната степен „доктор на науките” на доц. д-р Сашо Нунев.

23.05.2018 г.

Подпис:

гр. София

/проф. дпн Сийка Чавдарова – Костова/